

CRVENI

SRĐAN DRAGOJEVIĆ

■ Laguna ■

Copyright © 2026, Srđan Dragojević
Copyright © ovog izdanja 2026, LAGUNA

Delo inspirisano romanom Marka Vidojkovića *E baš vam hvala*
i po motivima scenarija *Crveni* Srđana Dragojevića

Ovaj roman istražuje zamisao o postojanju bezbrojnih paralelnih svetova oko nas. Radnja je smeštena u jednu od mogućih dimenzija, koju ćemo zvati *SFRJ dimenzija*. U tom svetu, istorijske okolnosti stvorile su drugačiji univerzum. U njemu su se razvijale drugačije, što je dovelo do toga da poznate ličnosti iz naše stvarnosti imaju sasvim druge, često srećnije živote. Njihovi postupci, karakteri i životni putevi u ovoj knjizi izmišljeni su i ne odražavaju njihov stvarni život i delo. Autor se nada da će čitaoci uživati u ovoj igri mašte, shvatajući je kao deo fiktivnog narativa o multiverzumima. Uostalom, i dvojnik autora u SFRJ dimenziji prošao je kudikamo bolje, sasvim nesvestan da je u ovoj zastrašujućoj kvantnoj lutriji izvukao premiju.

Mojoj majci i ocu, Ljiljani i Anđelku Dragojeviću,
koji su mi, uprkos nedostatku jogurta,
pružili sretno detinjstvo u SFRJ

Poglavlje 1

1986, BEOGRAD, SFRJ

Dugačkim hodnikom Saveznog sekretarijata unutrašnjih poslova kreće se čovek srednjih godina. U desnoj ruci steže crnu akten-tašnu. Na njoj je brava sa šifarnikom i u kožu utisnut grb Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Prate ga dva visoka čoveka u tamnim kožnim mantilima, nepamtljivih fizionomija, ali sa muskulaturom za dugo sećanje.

Trojka prilazi impresivnim hrastovim vratima. Čovek se obrati dvojici agenata. – Tu me čekaj.

Na vratima zastane, očekujući da ga pozovu. Fino ispeglanom maramicom briše graške znoja sa čela.

Poziv koji iščekuje trebalo bi da usledi od Stojana Džanka, orijaški građenog čoveka čiji donji deo lica pokrivaju gusti brkovi. Na impresivno telo nasadena je još impresivnija glava, veličine šampionske lubenice iz Makedonije. Obrijana lobanja delimično je pokrivena sitnim čekinjama, koje su tek počele da sede. U krilu mu sedi Jugoslav Džanko, sitan dečak sa Rubikovom kockom u rukama.

„Ko da ga CIA pravila, a ne ja, ispašće od njega naučnik“, često kaže Stojan, sebi i drugima. To ne sme da kaže svojoj ženi, Izvorinki, jedinoj osobi koje se, pored suda Partije, donekle plaši.

Stojan sedi za masivnim stolom, a ispred njega, u prastaroj kožnoj garnituri, smestili su se Stole i Jordan, agenti DB-a,* naočiti bilmezi koji su, izgledom, varijacija samog Stojana. Sa tom razlikom što je Stole, div iz Hercegovine, svetlog tena, a Jordan, Makedonac, nalik turskom agi iz Anadolije.

Pogled ove trojke fiksiran je na ekran portabl TV-a jer upravo je u toku *Dnevnik* u pola osam koji se ne propušta. Pogotovo sada, kada je tema havarija u nuklearnoj elektrani pored grada Černobilja u Sovjetskom Savezu. Zato Stojan pušta čoveka kraj vrata da strpljivo čeka, znoji se i iz daljine škilji u mali ekran na kojem spiker čita zvanično saopštenje najviših organa SFRJ.

Povećana količina zračenja koju je doneo radioaktivni oblak procenjuje se bezbednom po ljudsko zdravlje. Ipak, građanima se ne savetuje izlazak na kišu, a sveže povrće valja oprati sodom bikarbonom...

Jordan vrti glavom. – Hrvati prvi objavili, i to neki Omladinski radio, posle i mi morali. Kažu, nije Maspok,** nego neki balavci, idioti... Morao sam, be, da molam njihove iz službe, da 'apse. Ej, da molam da se 'apsi? Sve ide u kurac, druže Stojane.

Stojan Džanko uzdahne duboko, sa merakom. „Iz godine u godinu sve postaje tako komplikovano“, misli. – Gasi, u pičku materinu! – zamumla, pa rukom mahne sitnom čoveku na vratima da pristupi.

Dok Jordan ustaje i gasi TV, Stojan se kezi kolegi koji prevlađuje dug put preko ogromne kancelarije, zagledan u ogroman kalendar sa likom Lepe Brene za 1986. godinu.

– Eee, sad da čujemo druga iz KOS-a!*** – primeti da ovaj pogledom guta pevačicu na kalendaru. – I tata bi, sine! Sedi, druže Pašmane.

* Državna bezbednost u SFRJ.

** Skraćenica za Masovni pokret, u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj 1971. godine, sa kojim se predsednik Jugoslavije Josip Broz Tito odlučno obračunao.

*** Vojna kontraobaveštajna služba.

Stojan mu pokaže na slobodnu fotelju ispred stola. – Gde si, obaveštajac? Imaš nešto od druga Valtera iz Moskve ili samo šiljite kurac za dolarske dnevnicke?

Jernej Pašman oprezno sedne u fotelju. – Zapravo, imam. Ali otrok... – Pokaže glavom na malog Jugoslava. Stojan odmahne rukom.

– Dete debeovca je mini-debeovac, je l' tako, Juga?

Mali Jugoslav u tri-četiri pokreta sastavi Rubikovu kocku i stavi je na sto.

– Vidiš količni je. Ako taj mali oda službenu tajnu, zadaviću ga... – uhvati Jugoslava za vrat. – Ko pile. Ovako... – Stojan pravi pokret palcem i kažiprstom kao da lomi nežan dečiji vrat. – Samo, kvrc.

Pašman se namršti. Nema smisao za grubi humor bezbednjaka iz južnih republika SFRJ. Stojan vidi da kod druga iz Slovenije ne prolazi kvalitetna šala, pa se uozbilji, pomalo uvređen.

– Ajde, druže Pašmane. Šta to imaš poverljivo za nas?

Pritom prstom pokaže sinu na Pašmana. – Vidiš, Juga, ovo je naš kolega, on je i pandur, ko mi, ali je i naučnik. To ima samo kod nas, u socijalizmu.

– To bih i ja hteo da budem. I pandur i naučnik! – usklikne mali Jugoslav.

– Ako ne jedeš i ne porasteš, bićeš samo naučnik. A to su ti sve pederi.

Jernej Pašman šmrkne prezrivo, pa spusti na sto akten-tašnu. Iz nje vadi malu crnu kutiju na čijoj užoj strani je sićušni ekran. Zatim otvori drugu, mnogo manju kutiju i iz nje vadi špijunski mikrofilm, nekoliko puta manji od popularnog formata super-8. Otvori vrata kutije i pažljivo usnira film u točkove minijaturnog projektora.

– Najprej, morate znat da problem sovjetskih tovariša u Černobilju ni bil ljudski faktor, kako to zapadne službe zlonamerno oglašujejo – priča uzbuđeno dok se bavi pipavim poslom.

Zatvori poklopac na maleckoj kutiji i pušta film. Stole i Jordan ustanu iz svojih stolica i smeste se iza širokih ramena druga Stojana.

Dok patuljasti filmski projektor tiho zuji, tri muškarca i dete zure u kadar crnobelog filma. Slika je mutna, ali se kroz pramenove magle može nazreti monoton, pust okoliš prekriven oskudnim rastinjem. Stojan taman hoće da posegne za onim mangupskim uzvikom iz bioskopa: „Izoštri film!“ ili „Ton, majstore!“, kad ga obličje koje se pomalja natera da se predomisli.

Iz dubine slike nešto ogromno se približava, njišući se.

Brontosaurus.

Mali Jugoslav zuri u ekran, fasciniran. Čuje zbunjeno gundanje muškaraca oko sebe. Slike odjednom nestane. Mali ekran je ponovo crn.

– Nosorog – izusti Jordan, prezrivo. – Žirafa – veli Stole zevajući.

– Jebo vas ceo zoološki vrt, obojicu! Tišina! – rikne Stojan, ošinuvši ih pogledom. Pa se zabulji u Slovenca, gledajući ga ispod gustih obrva. – Od kad je ovo?

– Od... sad – Jernej Pašman seda nazad u fotelju i kućne po paklici cigareta filter 57. Vadi vrh cigarete, postavljene naopako u odnosu na druge brendove. – Bolje pitanje je... gde je ovo? Odgovor je...

Jernej sladostrasno pripaljuje cigaretu, jedan od simbola republike iz koje dolazi. – Ovde. Svugde. Možda je...

– Brontosaurus... – prošapće mali Jugoslav.

Pašman mu se nasmeši – Da. Brontosaurus, možda je baš ovde, gdje smo mi sada.

Stole ga gleda mrko. – Ajde, bre, Slovenac, ne zajebavaj.

Jernej Pašman se nasmeši malom Jugoslavu, koji ga, čini se, jedini sluša netremice, ne dišući. – Tovariši, kako dobro poznate teoriju multiverzuma.

Mali Jugoslav podigne u vazduh ruku sa dva ispružena prsta.

– Znam ja. Iz stripova.

Poglavlje 2

1986, ZAGREB, SFRJ

Može biti da je nekada davno, u doba Habzburške monarhije, ulica bila lepa i odisala srednjoevropskim šarmom ljupke i ritmične secesije. Sada je to samo još jedna od tmurnih ulica u centru Zagreba čije fasade već pola stoleća vape za krečenjem.

Ali ova kratka ulica ima jednu specifičnost. Ime je menjala manje puta no većina ulica u gradovima ove regije, gde svaki osvajač odmah odluči da istorija počinje baš od njega, što se dogodi i po nekoliko puta u toku jednog stoleća. Ipak, kada ulicu mudro nazovete Ulica neznane junakinje, to joj garantuje dugovečnost. Nikada identifikovana junakinja može biti i heroína iz Prvog svetskog rata, pripadnica ustaških postrojbi iz onog Drugog ili hrabra mlada partizanka Titove brigade. Pritom je manje važno što je neznana junakinja, zapravo, nepoznata žena koja je nađena u gomili leševa hrišćanske vojske, nakon otomanske opsade grada Sigeta 1566. godine, obučena u mušku uniformu.

Ulica neznane junakinje je pusta, okupana kišom koja čitavog jutra rominja nad Zagrebom kvaseći sive fasade i nekoliko neuglednih *Zastavinih* automobila. Opšte sivilo razbija jedna devojčica u crvenoj kratkoj haljinici i crvenim gumenim čizmicama.

Teško je reći koliko devojčica ima godina jer joj glavu pokriva prevelika gas-masku od grube gume. Devojčica na kaišu oko ramena nosi težak Gajgerov brojač pod kojim se njeno telo povija unapred. U ruci drži sondu, pokretni deo aparature, na uvijenom kablju. Uperi ga ka nebu, sa koga pljučkaju dosadne kišne kapi. Iz kućišta mašine dopire zlokobno, isprekidano kuckanje.

Sa prozora zgrade u visokom prizemlju, devojčicu promatra lepa žena srednjih godina. Alisa Bauman, majka devojčice.

– Majda, kaj smo rekli za kišu? Pada iz radioaktivnog oblaka kaj putuje prek neba k nama. Ne mreš biti vani.

Devojčica odjednom odskoči unazad jer se, uz škripu kočnica, dva automobila zaustave ispred zgrade, plava milicijska zastava i crni pežo 404. Dvojica u plavim uniformama narodne milicije i dvojica bezbednjaka u civilu iskaču iz kola i žurno ulaze u zgradu.

Devojčica gleda ka ulazu u zgradu, pa ka prozoru svog stana, ne skidajući masku. Jedan agent u civilu prilazi ženi na prozoru, povlači je za mišicu, drugi zatvara prozor.

Agenti hitro izvedu ženu iz ulaza zgrade i dovode je do crnog pežoa. Alisa Bauman uspe da dobaci svojoj ćerki pre no što joj glava nestane u autu. – Majda. Nije ovo niš. Brzo bum nazad.

Devojčica gleda za kolima, skidajući gas-masku. Majda Bauman, pegava crvenokosa devojčica, u ovom trenutku ima osam godina. Suze na njenom licu mešaju se sa sve krupnijim kapima kiše.

Zvuk Gajgerovog brojača na devojčicinom ramenu se pojačava.

Poglavlje 3

1986, BEOGRAD, SFRJ

Dečje ruke pažljivo polože sićušnu filmsku traku na točkiće projektora u crnoj kutiji. Na minijaturnom ekranu opet je mutan snimak brontosaurusa koji se kreće lagano, njišući se, kao da pleše. Do Jugoslava dopiru glasovi odraslih, ali dečak ih više ne sluša. Hitro je savladao posao kino-operatera i pušta film po ko zna koji put.

– Zašto ulagati trud da se napravi baza na Mjesecu, zašto poletjeti put surovog i negostoljubivog Marsa kada imate... Ovo?

Jernej Pašman pokazuje prostor oko sebe. – Svuda oko nas... Bezbrojni svijetovi.

Stojan Džanko je krajnje nepoverljiv. – I, kažeš, zbog toga su Amerikanci ukinuli sve Apolo misije? Jebote Lesi. A kako se ulazi u to čudo?

Jernej odmahne glavom. – Za zdaj, nikak'. Naš svijet i sve druge svijetove dijele membrane koje su toliko moćne da se Sovjetima dogodilo... ono. Černobil! Portal drugog svijeta je momentalno povukao mnogo više energije no sto su izračunali i... bumbere! A sve to da se kroz portal provuče mikrokamera veličine... črička. Zrikavac, vi kažete. I to, na samo sedam...

– Na k... – Stole hoće da iskoristi priliku za tradicionalnu šalu iz južnih krajeva, ali odustaje kada vidi kako ga Stojan strelja pogledom.

– ... Na samo sedam sekundi. Kak' bi snimili ovaj film – nastavi Slovenac.

Drugovi iz srpske Službe gledaju Pašmana nepoverljivo, te on odluči da promeni taktiku. – Hajdemo, ovako... Vi ste, drugovi, Stole i Jordan, mogli izabrati i neke druge poslove, nekaj drugo što ste željeli v življenju. Recimo...

Uz setan osmeh Stole promrmlja – Interpretator narodnih melodija. Recimo...

Odmah zamisli sebe pred mikrofonom, iza natpis *Ilidža 1976* sa sličnim brkovima, ali sa kosom koja mu pada sve do dugačke kragne bele košulje.

Ni Jordan ne zaostaje za kolegom. – Igro sam nogomet, i to mlogo dobro, Rabotnički. Iz Vardara zvali, tatko ih otero.

Obojica radoznalo pogledaju Stojana. Ovaj šmrkne prezrivo. – Jok. Samo ovo. Nastavite, družer Jernej.

Pašman ponovo izvadi paklicu filter 57 iz džepa sakoa. Ponudi Jordanu. Ovaj posegne za cigaretom, ali Jernej hitro povuče paklicu. Jordan otpuhne prezrivo. – Pih, Slovenac, cicija.

Drug Pašman se kezi. – Moja odluka da ti dam ovu cigaretu, ili da ti ne dam, razcepi, v ovom času, naš svet na dva sveta!

Jordan mu hitrim pokretom otme čitavu paklu iz ruke. Uzima cigaretu i stavi je u usta. Pa gurne paklicu u džep svoje bele košulje. – Ili, u tri sveta.

Jernej je pomiren sa ovim gubitkom, iz naučnih razloga. – Tako je. Kao i vsaka od stotina odluka koje svakoga časa donose milijarde ljude na ovoj planeti. I, mnogi od tih svetova su slični ovom našem, ali neki su potpuno drugačiji.

Mali Jugoslav gleda otvorenih usta. – Kao ovaj sa dinosaurusima?

Jernej Pašman se osmehne budućem kolegi. – Predstavite si, na primer, svetove u kojima je Hanibal pobedio Rim, tako da

Rim nikad ni postal imperij, pa svetove gde su Turki poraženi na Kosovu, leta 1389.

Stole gleda impresionirano. – O-ho. Kolika bi Srbija bila danas...

Stojan ga preseče pogledom, pa Stole pocrveni i spusti glavu. – Izvinjavam se...

– Hm, znači... postoji i svet gde se komunizam već razvio iz socijalizma – Stojan sada netremice zuri u Pašmana.

Slovenac ga gleda neodlučno. Odgovara oprezno, sa dozom skepse. – Eee... Mogoče je.

Jordanu se lice ozari. – To be znači da postoji svet u kome...

Nakašlje se, pogleda Jugoslava i Stojana. Neprijatno mu je. – Pokrij uši malom.

Ručerdama nalik na lopate Stojan pokrije uši malom Jugoslavu. Jordan jedva dočeka da izrekne: – Postoji i svet u kome sam ja... Jebo Lepu Brenu?!

Svi muškarci gledaju razrogačenih očiju, kontemplirajući postojanje i tog, po Jordana, fantastičnog, mada njima teško zamislivog sveta. Čak osete i jednu zdravu dozu ljubomore prema kolegi.

Jernej uzdahne. – Postoji, tovariš Jordan.

Tišina. Stojan Džanko lagano skida šake sa ušiju malog Jugoslava.

Svi gledaju u kalendar na kojem je nasmejana, dugonoga pevačica. Mali Jugoslav pogleda Jordana i nasmeje se zvonko.

– Ti i Brena? Ne postoji takav svet!

Poglavlje 4

2026, BEOGRAD, SFRJ DIMENZIJA

U odbrani skupi, u napadu razvuci. To je tajna fudbala.

Ivica Osim, selektor fudbalske reprezentacije SFRJ,
nakon polufinala sa Italijom, 3. jula 1990.

Uz vatromet varnica rezač za dijamant počinje da seče kroz debelo, mutno staklo, praveći kružnicu na njegovoj površini. Dve ruke u rukavicama postavljaju vakuum-gumu i pažljivo, kada rezač iseče staklo, izvlače kružni segment. Otvor prečnika tridesetak santimetara otkriva mermerni pod muzejske dvorane, ispunjene eksponatima koji se čuvaju u staklenim vitrinama. Kroz rupu u staklu spušta se konopac, a za njim i dve prilike, obučene u crno, sa crnim maskama na licu vešto skliznu unutra. Kada nečujno dotaknu mermerni pod, maskirani pale baterijske lampe. Usmeren zrak svetlosti otkriva grandiozni poster fudbalske reprezentacije Jugoslavije sa Mundijala 1990. u Italiji: Savićević, Prosinečki, Stojković, Hadžibegić...

Jedan maskirani, poput senke, prođe pored uveličane fotografije na kojoj su Roberto Bađo, Zenga i drugi reprezentativci Italije, u suzama, poraženi u polufinalu Mundijala od tima Jugoslavije. Svetlost baterijske lampe zastane na natpisu:

Polufinale Svetskog prvenstva, Jugoslavija–Italija 3–0, treći jul 1990.

Ovde se dva maskirana provalnika rastaju. Jedan se uputi u mrak, osvetlivši, na trenutak, vitrinu u kojoj se nalazi fudbalska kopačka i natpis na staklu:

Zlatna kopačka Mundijala 1990 – Dejan Savićević

Drugi maskirani se zaustavi ispred velikog trofeja smeštenog u centralnom delu muzeja:

ZLATNE STATUE BOGINJE NIKE!

Ispod nje je natpis: *Jugoslavija. PRVAK SVETA 1990.*

Uljez pogleda ka kameri za nadzor montiranoj na zidu. Začuje glas kolege sa minijaturnog komunikacionog uređaja prilepljenog za kragnu jednodelnog crnog kostima.

*– Nxito! Pesembedjete sekonda!**

Drugi maskirani je u kontrolnoj sobi muzejskog obezbeđenja. Glava onesvešćenog čuvara leži preko tastature, ispred nekoliko ekrana koji prikazuju prizore sa brojnih sigurnosnih kamera. Maskirani šapuće u mikrofon: *– Mos u shqeteso.***

Pošto spakuje omamljivač u pojas pun opreme, on se obrati svom kolegi: *– Pac fat, shoku.****

Obojicu napadača iznenadi prodoran zvuk alarma koji za-ječi, uz kratke intervale crvenog svetla. Maskirani promrmlja psovku i brzo napušta kontrolnu sobu.

Dok zvuk alarma trešti, a crveni bleskovi osvetljavaju tamu muzeja, prvi maskirani, koji stoji pored statue boginje Nike, shvata da više nema vremena za otvaranje sigurnosne brave na vitrini koja debelim staklom čuva neprocenjivi trofej. Stisnutom pesnicom u rukavici on tresne u staklo iz sve snage. Uz prasak staklo puca i on zgrabi pehar boginje Nike. Na trenutak se zagleda u njega, zadivljen. Ne postoji niko od dvadeset

* Alb.: Požuri, imaš petnaest sekundi.

** Alb.: Ne brini.

*** Alb.: Srećno, druže.

i sedam miliona Jugoslovena kome statua boginje Nike nije relikvija poput Svetog grala.

Drugi maskirani istrčava iz muzeja dok se zvuk alarma razleže i po praznom šetalištu uz reku. Prvi se ukopa na vrhu stepeništa, shvativši da mu je bekstvo osujećeno. Tri crna elektrocombija jugo plus,* model Kadinjača, zaustavljaju se ispred muzeja uz škripu kočnica. Iz kombija izleće deset specijalaca na čijim leđima su velike crvene petokrake i upere automatsko oružje u teroristu. Kroz njih se probije Jugoslav Džanko.

Uprkos tome što je već zagazio u petu deceniju, zadržao je lice dečaka. To lice ga je više puta izvlačilo iz nevolje kod pretpostavljenih, čelnika službe Državne bezbednosti SFRJ. U ruci mu je, umesto Rubikove kocke, produženi pištolj zastava 120, kao da je izliven iz jednog komada.

Dečkić sa početka naše priče na sebi ima pohabanu braon retro kožnu jaknu pilota JNA, novi model farmerica *Lee Cooper*, patike *StartAs* sa donovima *AirTesla*. Ispod jakne proviruje majica sa likom Vučka. Nekada popularna maskota Olimpijade u Sarajevu, na crtežu je sada prikazana kao seda i odrtavela vučina, pravi deda-vuk. Natpis ispod Vučka veli: *40 godina Olimpijade*.

Jugoslav ležerno krene ka maskiranoj figuri na vrhu stepeništa.

Iz kombija izlazi Vlade Belan, pukovnik specijalnih jedinica.
– Džanko! Naređenje je, hvatamo ga živog!

Jugoslav priđe teroristi na nekoliko koraka. Ovaj skine sa lica crnu fantomku i nakezi se. Simpatičan tridesetogodišnjak, grgurave kose i belih zuba.

* Vozila jugo plus poznata su po tome što na zadnjem delu imaju pulsirajuću antenu sa kolektorom bežičnog daljinskog elektronapajanja, patent koji Vlada Jugoslavije odbija da podeli sa ostatkom čovečanstva i zbog čega je bila suočena sa pretnjom međunarodnih sankcija, sve do trenutka kada su naši naučnici pristali da podele patent sa svetom. Najmoćnije države su odmah odustale, shvativši da je električna energija u svakom domu, zbog prirode mikrotalasne transmisije, svima dostupna, ali i beznačajno, apsurdno i besmisleno – besplatna!

– Šoku milicajac. Čuo si šta kaže drug oficir.

Jugoslav mu uzvratí osmeh. Skenira teroristu od glave do pete, u deliću sekunde. Primeti da momak mršavog lica ima, ispod uske odeće, neprirodno zadebljanje na stomaku i oko bokova.

– Ništa, bre, od ovog alarma ne čujem!

BAM! Jugoslav mu smesti metak posred čela.

Terorista se skljoka na mermerni pod, a pukovnik Belan zaurla tako da mu žile na vratu nabreknu do pucanja. – Džanko, jebo te miš mali!

Zacenjen od besa, Belan posmatra kako Jugoslav vraća pištolj u futrolu prilazeći mu. – O, jebem li ti majku, slinavu – zareži na njega. – Ni ćaća te neće spasti ovaj put. Daj iskaznicu i službenu zastavu!

Jugoslav se nasmeši, kimajući glavom. Počne da skida opasač, dok Belan opet zaurla, ovoga puta svojim ljudima.

– Hvatajte drugog! I ugasite kurčevi alarm!

Poglavlje 5

2026, BEOGRAD, SFRJ DIMENZIJA

– Spusti tu svetinju, pička ti materina i predaj se! – mladi specijalac zapanjeno posmatra nevaljalca koji u naručju drži predmet vredniji od Longinovog koplja, venca od trnja i pokrova u koje je bilo umotano telo Isusa Hrista zajedno kako se odmiče unazad ka dubini sale, gotovo se saplevši o vitrinu iza njega. U ovoj vitrini je još jedan zlatni pehar sa božicom Nikom, koja pridržava Zemaljsku kuglu zlatnim ručicama.

2018. WORLD CUP IN SSSR

Zasvetluca trbušasti komad metala u visoko podignutoj ruci teroriste, dok drugom rukom i dalje steže pehar. Ručna ofanzivna granata M-140, proizvodnje *Zenit Kumrovec*.

Terorista palcem oslobodi ručicu koja se obrne za sto osamdeset stepeni i rascveta u oblik lignjinog repa. Aktivirana granata potmulo zazveči kada je ovaj ubaci u zlatni pehar. Specijalci, nepomični od užasa, bespomoćno posmatraju ovo strašno svetogrđe.

Maskirani zagrlj zlatnu relikviju čvrsto, obema rukama, pa se zagleda u kameru montiranu na zidu. Kamera poslednje generacije *Ei Niš Electronic*, čiji se senzor upali, i okrene objektiv ka njemu.

Terorista drekne pravo u objektiv kamere: – Ko-sova...
Repu-bljik!

* * *

U podnožju stepenica koje vode u muzej Jugoslav Džanko predaje Belanu svoju poluholo iskaznicu Udarne grupe Državne bezbednosti, kao i opasač sa zastavom 120.

Ka-buuuum!

Zaspe ih staklo od vrata muzeja, oblak dima sukne kroz slomljena vrata.

– Sad proveri lepo onog na stepeništu i njegov pojas sa eksplozivom. I ne tražim hvala što sam tebi i još desetorici spasao život. Sve je to u opisu posla.

Jugoslav stavi pesnicu na slepoočnicu. – Služimo narodu! – pa se okrene i počne da se udaljava od Muzeja fudbala.

Senka sumnje pređe preko Belanovog lica. On drekne na nekoliko preživelih specijalaca koji, gušeći se od dima i zaslepljeni eksplozijom, izlaze kroz ostatke muzejskih vrata.

– Pazi na Šipca,* jebo te Šime Đodan!

Ali kasno! Obnevideli specijalac čizmom zakači i saplete se o telo ubijenog teroriste koji u mrtvoj ruci stiska detonator.

Pukovnik Belan se baca iza džipa. Odjekne još jedna eksplozija, mnogo jača od prve i impresivna građevina u obliku divovske fudbalske bubamare u momentu ostane bez svih staklenih površina.

Orkan od sitnih komada stakla zaspu policijska vozila i stignu i do Jugoslava, desetak metara dalje. Dok ga zasipa kiša staklene srče, on se zatetura, bolno jeknuvši. *Pa ti glumi šmekera, idiote*, uspe da pomisli, hrleći u susret tvrdom granitnom podu.

* Pogrdan izraz za pripadnika albanske nacionalnosti.

Ležeći na zemlji, kontuzovan, napukle bubne opne i pipa-jući se po telu, Jugoslav proverava da li je, i koliko, živ. Pilotska kožna jakna spasila ga je od oluje staklenih krhotina, ali nešto tvrdo ga je zveknulo u teme, koje sada opipa, pa bolno zaječi. Pogleda u dlan, pokriven krvlju. Zatim otrese sa sebe staklo i pokušava da se uspravi, makar na kolena. Pored sebe vidi to što ga je počastilo po temenu. Zlatna krhotina koju Jugoslav podigne sa zemlje i zagleda se u nju. Komad lica boginje Nike, ostatak zlatnog pehara.

Jugoslav pogleda oko sebe, pa čuše zlatan komad pehara u jaknu. Udaljava se, teturavo, dok pored njega prolazi kolona bolničkih kola sa upaljenim sirenama.

Nestabilan na nogama, nastavi ka impresivnoj zgradi Prirodnjačkog muzeja, izgrađenog po projektu Frenka Gerija, otvorenom prethodne godine, sa tri konkavna paviljona koja izlaze iz centralne građevine, simbolišući glavu i krila surog orla koji se često nalazi na planinama Srbije.*

Između Muzeja fudbala i Prirodnjačkog muzeja nalazi se divovska reklama novog doba, holografška projekcija druga Tita, koji u rukama drži logoe najvećih brendova Jugoslavije: *Iskra kranj, Jugo plus, Gorenje, Ei Niš*. Glas druga Tita dopire iz skrivenog zvučnika: *Jugosloveni, kupujmo domaće!* Titova poruka zazveči Jugoslavu u glavi nekako šuplje, sa ehom, a reč Jugoslovenis zvuči čudno i isprekidano. Jugoslav primeti i da mu se slika udvaja, te da postaje mutna, pritom prozirna.

Neka jeza prođe mu kroz telo. Žmirne, pokušavajući da tu vanfokusnu, dvostruku sliku, otera sa rožnjača. Bez uspeha. Uhvati se za čelo i zažmuri jer ga preseče snažan, burgijajući bol.

* Projekat Prirodnjačkog muzeja naišao je na brojne oponente pošto su zvaničnici Republike Hrvatske zahtevali muzej u obliku dupina ili, kako se kolokvijalno veli, delfina. Građani drugih republika imali su sopstvene ideje o omiljenim životinjama, najbrojnijim u njihovim republikama ili, makar, ponosnim, snažnim i lukavim, kakvim oni sami sebe vide.

Kada opet podigne glavu, nigde nema holoprojekcije druga Tita. Nigde zvuka bolničkih sirena, oblaka dima, krikova ranjenih i dreke pukovnika Belana.

Jugoslav se okrene ka devastiranom Muzeju fudbala. Ali nema ni njega. Nema ni zgrade Opere iza Muzeja fudbala, izgrađene po projektu Calatrave, nema ni Prirodnjačkog muzeja, nema ni Filharmonije, koja, svojim oblikom, priziva u svest baklje sa jugoslovenskog grba. Umesto njih, tu su nekakve ružne, zbijene zgrade, kao da ih je sa nebesa isralo neko proždrljivo pagansko božanstvo pokvarenog stomaka. Jugoslavu pred očima podrhtava gigantski reklamni pano na kome je natpis *Belgrade Waterfront*.

Jugoslav protrese glavu, još se nada da je u pitanju samo potres mozga koji stvara ove odvratne slike u njegovoj svesti.

– Koje pičke ma...

Ustukne, jer tik pored njega protutnji nekakav crni džip iz koga trešti čudna muzika, nalik na zavijanje demona iz sedmog kruga pakla. Oseti neki neprijatan miris, nalik na trulež.

Kada okrene glavu na drugu stranu, ugleda neobičnu figuru: odrpani starac, u kasnim sedamdesetim, musavog lica i čekinjaste brade.

Jugoslav još ne zna da se ova tužna prilika zove Bogdan Taraba no. 02, kako će, nešto kasnije, biti zaveden u tajnim dokumentima Službe, pod šifrom Dvojniki.

Starac ga uplaši više od demonskog džipa. Pogotovo kada mu priđe sasvim blizu, unese mu se u lice i proišti kroz krezubi osmeh. – Tvoj svijet je samo opsena, sinak!

Jugoslav ga posmatra prestravljeno jer shvata da nešto, suštinski, nije u redu sa njim samim, sa starcem i sa svetom oko njega. Kao da se svi atomi njegovog tela panično bore da ostanu na okupu. Talas jeze ponovo mu prođe kroz telo, od prizora starca i pogleda na te neobične, gadne zgrade u dubini.

Bogdan Taraba no.02 iz pojasa od debelog kanapa što mu pridržava pantalone izvuče grlić razbijene flaše.

Jugoslav se ne pomera. Kao da je vazduh isisan iz prostora oko njih, može da vidi, usporeno, buduću putanju oštrog grlića flaše, ali ne može da učini ništa da ga zaustavi.

Bogdan Taraba no. 02 drekne: – Komunjaro!

Munjevito ubode grličem flaše Jugoslava u stomak, posred nacrtanih skija olinjalog Vučka na majici.